



norden

Laadukasta ja merkityksellistä koulutusta ja tutkimusta

Pohjoismaiden koulutus- ja tutkimusministerineuvoston
(MR-U) yhteistyöohjelma vuodesta 2015 lähtien



Laadukasta ja merkityksellistä koulutusta ja tutkimusta
Pohjoismaiden koulutus- ja tutkimusministerineuvoston
(MR-U) yhteistyöohjelma vuodesta 2015 lähtien

ISBN 978-92-893-4204-9 (PRINT)

ISBN 978-92-893-4206-3 (PDF)

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2015-757>

ANP 2015:757

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2015

Ulkoasu: Gitte Wejnold

Kannen valokuva: Norden.org, Signelements.com

Valokuva: Norden.org, Signelements.com

Paino: Rosendahls-Schultz Grafisk

Painos: 100

Kirjasinlaji: Meta LF

Paperi: Munken Polar

Printed in Denmark



www.norden.org/nordpub

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimpia alueellisia yhteistyömuotoja. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Puhelin (+45) 3396 0200

www.norden.org

Laadukasta ja merkityksellistä koulutusta ja tutkimusta

Pohjoismaiden koulutus- ja tutkimusministerineuvoston
(MR-U) yhteistyöohjelma vuodesta 2015 lähtien



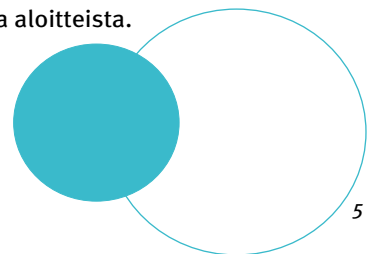
Johdanto

Pohjoismailla on pitkä luottamukseen perustuva yhteistyöperinne ja mailla on monia yhteisiä arvoja, kuten demokratia, ihmisoikeudet ja kestävä kehitys. Pohjoismaiden ministerineuvostossa tehtävä hallitusten välinen yhteistyö on vuosien ajan toiminut synergian ja kokemustenvaihdon foorumina useilla aloilla kansalaisten parhaaksi. Tällä hetkellä Pohjoismaiden ministerineuvostossa on käynnissä kattava uudistustyö, jolla pyritään uudistamaan yhteistyötä ja toteuttamaan visiota Pohjolasta rajattomana, innovatiivisena, näkyvänä ja ulospäin suuntautuneena alueena. Samaan aikaan globalisaatio, talouskriisi, väestönkehityksen muutokset sekä ilmasto- ja energiakysymykset asettavat pohjoismaisille hyvinvointiyhteiskunnille omat haasteensa.

Koulutus- ja tutkimusyhteistyön visiona on, että Pohjolan osaaminen ja hyvinvointi olisivat tulevaisuudessakin huippuluokkaa. Yhteistyö perustuu toiveeseen luoda Pohjoismaihin toimiva koulutus- ja tutkimusyhteisö. Pohjoismailla on paljon yhteistä niin maantieteellisesti, historiallisesti kuin kulttuurisestikin. Koulutusjärjestelmissä on paljon yhtäläisyyksiä ja haasteetkin ovat suurilta osin samat.

Maat voivat yhteistyön avulla saavuttaa parempia tuloksia, jotka hyödyttävät sekä oppilaitoksia että kansalaisia.

Pohjoismaiden opetus- ja tutkimusministerineuvoston (MR-U) yhteistyöohjelma ohjaa ministerien yhteistyötä vuodesta 2015 lähtien koulutuksen, tutkimuksen, kielten ja tietotekniikan aloilla. Ohjelman tavoitteena on osaltaan keskittää ja kohdentaa yhteistyötä, joka pohjautuu Pohjoismaiden, Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin ajankohtaisiin poliittisiin painopisteisiin. Ohjelmassa kuvaillaan ministerien määrittelemät painopistealueet, mutta siihen ei kuitenkaan sisälly täydellistä luetteloa kaikista koulutus- ja tutkimusministerineuvoston prioriteeteista. Ministerineuvosto keskustelee yhteistyöohjelmasta säännöllisesti ja mukauttaa sitä poliittisten priorisointien mukaisesti. Tällä tavoin ohjelma tukee koulutus- ja tutkimusministerineuvoston yhteistyön kehittämistä sekä koulutus- ja tutkimusalan yhteistyön muotoja. Ohjelmaa täydennetään sisäiseen käyttöön tarkoitetulla luettelolla konkreettisista hankkeista ja aloitteista.



Koulutusalan painopistealueet

Pohjoismaiseen koulutusyhteistyöhön kuuluu koulutuksen koko kirjo: varhaiskasvatus, peruskoulu, toisen asteen koulutus, aikuiskoulutus, kansanopistot sekä korkea-asteen koulutus.

Yhteistyö 0–18-vuotiaiden koulutuksessa sekä aikuisopetuksessa keskittyy vahvistamaan laatua varhaiskasvatuksessa sekä opetuksessa ja koulutuksessa yleisesti. Tavoitteena on saada aikaan koulutusta, jotta lapset ja nuoret, tytöt ja pojat, saisivat parhaat mahdolliset edellytykset oppia hyvässä psyykkisessä ja fyysisessä oppimisympäristössä, jotta sosiaalisen taustan merkitys vähenisi ja jotta kaikilla on mahdollisuus oppia ja kehittyä koko elämänsä ajan. Kokonaisuuteen sisältyvät seuraavat painopistealueet:

1. Vahvistetaan lasten, nuorten ja aikuisten perustaitoja ja osaamista molempien sukupuolten osalta

- edistämällä 0–18-vuotiaiden koulutuksen sekä aikuiskoulutuksen päähaasteisiin liittyvää tieto- ja analyysiyhteistyötä

- edistämällä Pohjoismaiden koulutusohjelmien kehittämistä kohdistamalla enemmän huomiota ohjaukseen, johtamiseen ja uudistusten toteutukseen
- edistämällä uusien opetus- ja oppimismenetelmien käyttöä ja kehitystä esimerkiksi keskittymällä enemmän yrittäjyyteen, luovuuteen, innovaatioihin ja digitalisointiin.

2. Helpotetaan siirtymiä koulutusten välillä sekä siirtymää koulutuksesta työelämään.

3. Vahvistetaan nuorten ja aikuisten mahdollisuuksia suorittaa koulutus loppuun, sisältäen muun muassa pyrkimyksen siihen, että useampi nuori suorittaisi ammattitutkinnon.

4. Parannetaan ammattikoulutuksen asemaa ja luodaan paremmat puitteet nuorten ja aikuisten työssä oppimiselle.

Korkeakoulutuksessa yhteistyön lähtökohtana on kasvava kansainvälinen kilpailu, jonka vuoksi on keskeistä tun-

nistaa vahvuudet ja edistää koulutusalan liikkuvuutta. Kokonaisuuteen sisältyvät seuraavat painopistealueet:

5. Kannustetaan pohjoismaisia korkeasteen koulutuslaitoksia lisäämään rakenteellista yhteistyötä esimerkiksi pienillä tieteenaloilla sekä pohjoismaisten maisteriohjelmien kehittämisessä.

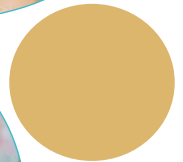
6. Profiloidaan korkeakoulutusta edistämällä laatuksymysten parissa tehtävää yhteistyötä, esimerkiksi vaihtamalla kansallisia kokemuksia laadun arviointimenetelmien kehittämiseksi.

Koko koulutuskaareen liittyy kaksi yhteistä painopistettä:

7. Vahvistetaan yhteistyötä opettajan-koulutuksen, opettajana toimimisen sekä täydennys- ja jatkokoulutuksen aloilla siten, että katetaan opetusalan koko ammattikirjo.

8. Vahvistetaan Pohjoismaiden koulutuslaitosten kilpailukykyä kansainvälisillä

markkinoilla, esimerkiksi selvittämällä pohjoismaisen koulutuksen kansainvälisen profiiloinnin ja kysynnän edellytyksiä.





Kielyhteistyön painopistealueet



Pohjoismaisessa kielyhteistyössä keskitytään yhteisen arvopohjan kehittämiseen, joka on pohjoismaisen kieli- ja kulttuuri-identiteetin perusta sekä keskittyy rinnakkaiskielisyyteen seuraavien painopistealueiden kautta:

1. Vahvistetaan lasten ja nuorten norjan, ruotsin ja tanskan ymmärtämistä, muun muassa edistämällä näiden kielten ymmärtämistä puhuttuna.
2. Vahvistetaan pohjoismaisen kielipoliittisen julistuksen kansallista seuranta.



Tietotekniikkayhteistyön painopistealueet

Pohjoismaisen tietotekniikkayhteistyön tavoitteena on helpottaa Pohjoismaiden kansalaisten ja yritysten liikkuvuutta yli rajojen ja parantaa julkishallinnon sähköisten palvelujen laatua.



Yhteistyömuodot

MR-U on jo pitkään tehnyt intensiivistä ja rakentavaa yhteistyötä koulutus- ja tutkimusalalla yhteisten haasteiden ratkaisemiseksi ja aloitteiden toteuttamiseksi. MR-U jatkaa pitkän aikavälin työtä seuraaviin yhteistyömuotoihin tukeutuen ja niitä hyödyntäen:

Koulutus- ja verkosto-ohjelmat

- Nordplus
- Pohjoismaiset maisteriohjelmat (NMP)
- Aikuisten oppimisen pohjoismainen verkosto (NVL)
- Pohjoismaisen kieliyhteistyön koordinaattiyksikkö (NOSK)

Pohjoismainen laitos NordForsk

Viisi pohjoismaista yhteistyöelintä

- Teoreettisen fysiikan pohjoismainen laitos (NORDITA)
- Pohjoismainen merioikeuden laitos (NIFS)
- Pohjoismainen Aasian tutkimusinstituutti (NIAS)
- Pohjoismainen vulkanologinen instituutti (NORDVULK)
- Pohjoismainen saamelaisinstituutti (NSI)

Ad hoc -työryhmät ja -hankkeet

Kokemustenvaihdon, tiedon jakamisen, oppimisen ja vastavuoroisen inspiraation foorumit

Pohjoismaiset sopimukset

- Sopimus Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä Pohjoismaiden kansalaisten oikeudesta käyttää omaa kieltään muussa Pohjoismaassa (kielisopimus)
- Pohjoismainen kielipoliittinen julistus (kielijulistus)
- Sopimus Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä pääsystä korkeampaan koulutukseen
- Pohjoismainen julistus korkea-asteen tutkintojen tunnustamisesta – ”Reykjavikin julistus”
- Sopimus Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä lukiota ja ammatillisia oppilaitoksia koskevasta pohjoismaisesta koulutusyhteistyöstä

Tutkimukset, analyysit, selvitykset, arvioinnit ja muut

Yhteistyö ja vuoropuhelu MR-U:n alaisuuteen kuuluvien pohjoismaisten toimijoiden ja organisaatioiden kanssa

Monet tehtävät ratkaistaan parhaiten useamman alakohtaisen ministerineuvoston yhteistyönä, ja MR-U tekee yhteistyötä muiden ministerineuvostojen kanssa koskien hallinnonalojen välisten panostusten, ohjelmien ja strategioiden toteutusta. Yhteistyötä tehdään muun muassa seuraavien kokonaisuuksien parissa:

- Kestävä pohjoismainen hyvinvointi -ohjelma
- Vihreän kasvun koulutus- ja tutkimusohjelma
- Pohjoismaisen tasa-arvoalan yhteistyöohjelma 2015–2018
- Vammaisasian pohjoismaisen yhteistyön toimintasuunnitelma 2015–2017
- Lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategia
- Pohjoismainen kestävän kehityksen strategia
- Pohjoismaisen liikkuvuuden strategia ja toimintasuunnitelma 2014–2017 (rajaesteyhteistyö).

MR-U tekee myös yhteistyötä eri alueellisten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa yhteisten tehtävien ja mahdollisuuksien osalta.





Lopuksi

Yhteistyöohjelman kohderyhmä on MR-U ja kaikki MR-U:n alaiset toimijat, jotka pyrkivät toteuttamaan pohjoismaisen koulutus- ja tutkimusyhteistyön tavoitteita.

Pohjoismaiden ministerineuvoston tavoitteena on, että kaikki osapuolet voivat hyödyntää ohjelmaa yhteistyön suunnanäyttäjänä.





norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

www.norden.org



ANP 2015:757

ISBN 978-92-893-4204-9 (PRINT)

ISBN 978-92-893-4206-3 (PDF)